

Evangelikální zbožnost v proudu času

**pastorálka v Havlíčkově Brodě
27. ledna 2020**

DINGIR DINGIR

1

2019
22. ročník

religionistický časopis o současné náboženské scéně

Cena 49 Kč

březen 2019

Církev stále probuzená
Nejlepší přátelé Donalda Trumpa
Letniční oheň jako kdysi
Mezi garáží a chrámem Salomounovým
Evangelikálové jsou evangelíci, kteří to myslí vážně
(rozhovor s Alexandrem Flekem)

TEMA: Současní evangelikálové

Aktuální vydání
Autorky a autoři
Sestava redakce
Číslo vedoucí redakce
Číslo redaktora
Číslo zástupce redaktora
Číslo administrativní
Číslo korektora
Číslo korektorky

Zdeněk R. Nešpor
Zdeněk Vojtíšek

ENCYKLOPEDIE MENŠÍCH KŘEŠŤANSKÝCH CÍRKVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Číslo zástupce
Číslo redaktora
Číslo vedoucí redakce
Číslo administrativní
Číslo korektorky
Číslo korektora
Číslo zástupce redaktora
Číslo vedoucí redakce
Číslo administrativní
Číslo korektorky
Číslo korektora

KAROLÍN

Malý slovník
českých nekatolických
náboženských osobností
20. a 21. století

Zdeněk R. Nešpor a kol.

evangelikalismus

pojmem

evangelisch

frei evangelisch
(Freie Evangelische
Gemeinde)
„evangelikal“

protestant
(mainstream protestant)

evangelical
(Free Church)

evangelický

Českobratrská církev
evangelická,
Evangelická
teologická fakulta

evangelikální

Česká evangelikální
aliance,
Evangelikální
teologický seminář

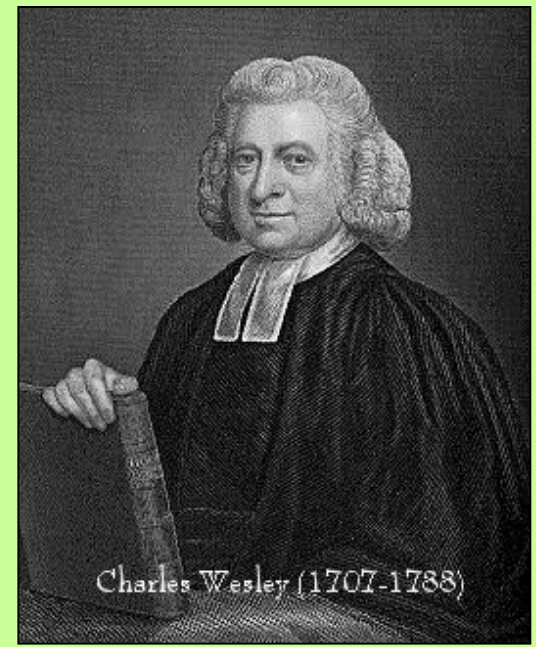
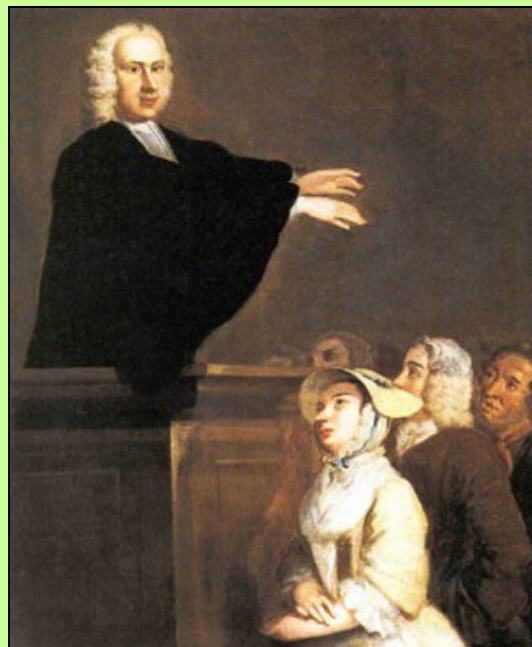
vznik evangelikalismu

Anglie

snaha obrodit anglikánskou církev v duchu pietismu

John Wesley (1703–1791), **Charles Wesley** (1707–1788),
George Whitefield (1714–1770)

„methodismus“

vznik evangelikalismu

Anglie

snaha obrodit anglikánskou církev v duchu pietismu

John Wesley (1703–1791), **Charles Wesley** (1707–1788),
George Whitefield (1714–1770)

„methodismus“

40. a 50. léta 18. století

obrácení, ospravedlnění
posvěcení, křesťanská dokonalost

kořeny evangelikalismu

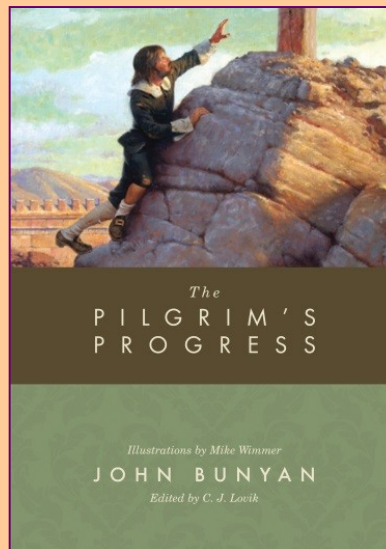
kořeny v puritánství

Puritan Articles of Convocation, 1563

presbyteriáni

kongregacionalisté

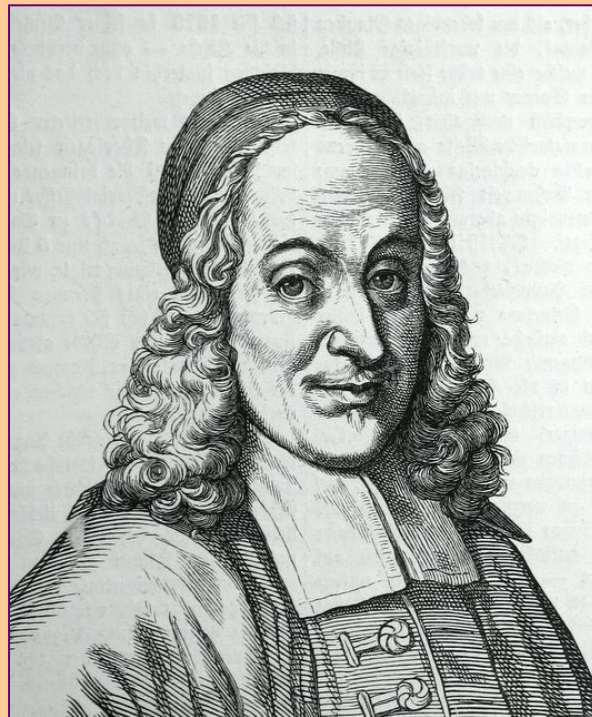
John Bunyan (1628–1688), *Cesta poutníka*

kořeny evangelikalismu

kořeny v **pietismu**

Phillip Jakob Spener (1635–1705),
„Pia desideria“ (1675), *collegia pietatis*

kořeny evangelikalismu

kořeny v pietismu

Mikuláš Ludvík hrabě ze Zinzendorfu a Pottendorfu (1700–1760)

obnovená **Jednota bratrská** (Unitas Fratrum), 1727

kořeny evangelikalismu

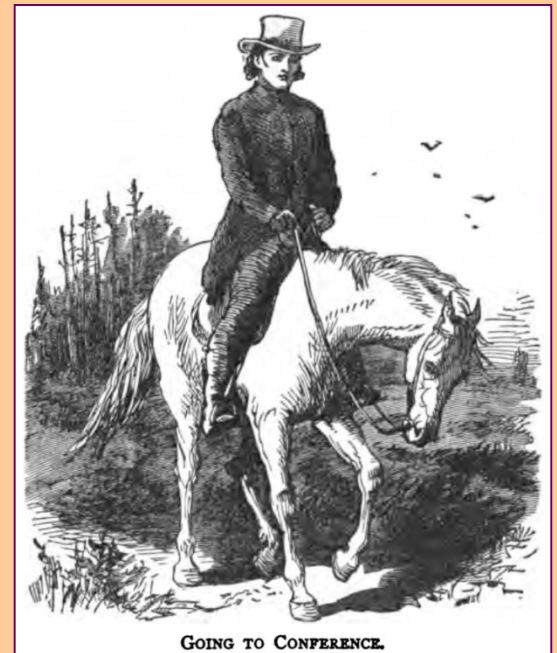
kořeny v **probuzenectví**

hromadná obrácení k Bohu

velké probuzení

30. a 60. léta 18. století v Severní Americe

Jonathan Edwards (1703–1758) a po něm cestující kazatelé

evangelikalismus sociologicky

na pozadí rozpadu (nebo neexistence) farního systému

nutnost vyznavačského křesťanství

osobní zbožnost, Bible, misie, společenství ...

křesťanství přizpůsobené pluralitní společnosti

ostatní denominace

jiná náboženství v pluralitním světě

evangelikalismus

protestantské křesťanství

specifická podoba protestantismu

„Pro evangelikály

není důležité jen to, *co* věříme, ale i to, *jak* věříme.

Z tohoto pohledu tak není rozhodující pouze sama *pravda* víry,
nýbrž *přesvědčení*, k němuž nás víra přivádí.“

Donald G. Bloesch

evangelikalismus

protestantské křesťanství

spolu s ostatními protestanty

podobná úcta ke křesťanské Bibli
jako k „Božímu slovu“

podobná liturgie zaměřená na Slovo

podobný racionální vztah ke svátostem

podobné pojetí církve
jako „královského kněžstva“

a další

evangelikalismus

typ protestantského křesťanství

charakteristiky

vřelý vztah k Písmu, studium, biblické hodiny

vliv tzv. skotského osvícenství a školy zdravého rozumu

výrazné zaměření na Ježíše, zvláště na jeho oběť

prožitek obrácení (konverze) a znovuzrození

vztah k Ježíši jako „osobnímu spasiteli“

arminianismus

svoboda jednotlivce, vlastní rozhodnutí, osobní odpovědnost

evangelikalismus

typ protestantského křesťanství

charakteristiky

osobní, emočně bohatý vztah s Bohem

praxis pietatis

posvěcení života

projevy působení Ducha svatého, entusiasmus

přesvědčení o blízkém příchodu Božího království

evangelikalismus

typ protestantského křesťanství

charakteristiky

misie

dobrovolnický aktivismus
paracírkevní organizace

probuzenectví
(„vlny probuzení“)

evangelikalismus

typ protestantského křesťanství

charakteristiky

úzká společenství, bezprostřední vztahy
sbor jako rodina, rodina jako církev

rovnostářský a laický charakter
laické kazatelství

evangelikalismus

rozsah

evangelikální denominace

samostatné sbory

evangelikální společenství uvnitř ne-evangelikálních denominací

tzv. paracírkevní organizace

historie evangelikalismu

Spojené státy
velký rozvoj metodismu
druhé velké probuzení

cca 1820 – cca 1850
camp-meetings

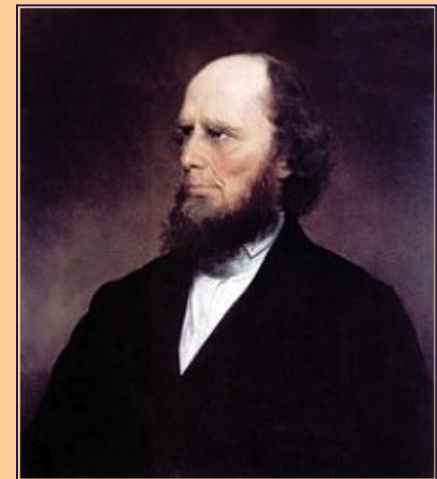

historie evangelikalismu

Spojené státy
velký rozvoj metodismu
druhé velké probuzení

Charles Grandison Finney (1792–1875)

burned-over district

historie evangelikalismu

evangelikalismus jako nové náboženské hnutí

milenialismus v okrajových hnutích

1789

konec papežství po 1260 letech

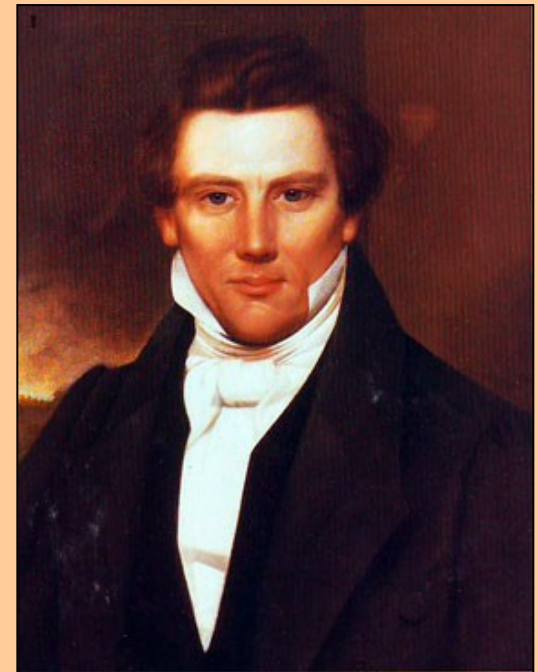
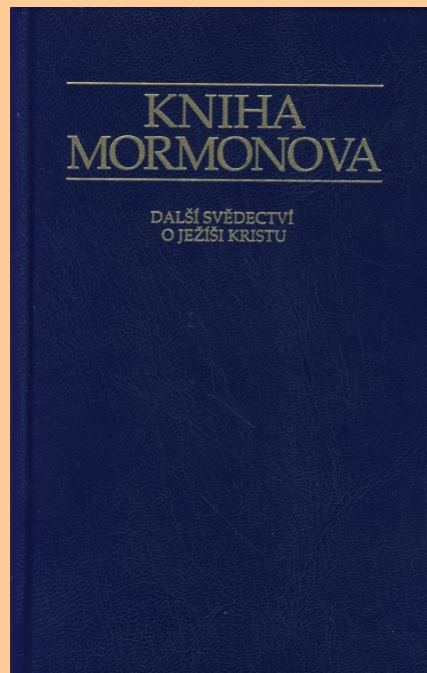
historie evangelikalismu

počáteční vypjatý milenialismus v odštěpených hnutích

Joseph Smith (1805–1844)

1830 *Kniha Mormonova*

1830 Církev Ježíše Krista

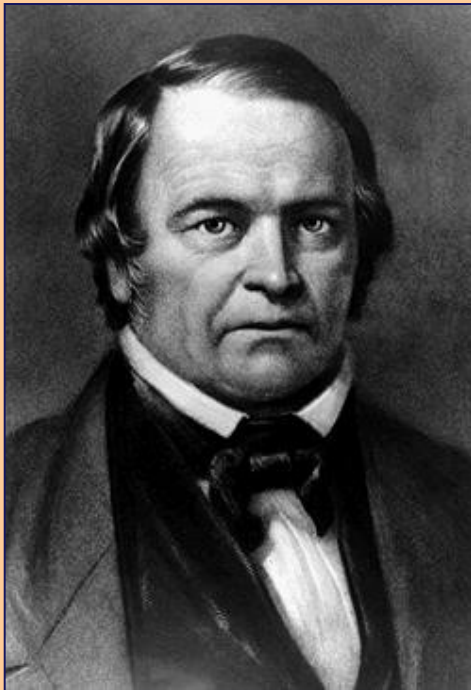

historie evangelikalismu

počáteční vypjatý milenialismus v odštěpených hnutích

William Miller (1782–1849)

1831 => **1843/1844**

z rozpadlého Millerova hnutí:

adventisté sedmého dne

badatelé Bible
(svědkové Jehovovi)

historie evangelikalismu

od 20. let 19. století

evangelikální společenství v irské anglikánské církvi
„biblické konference“

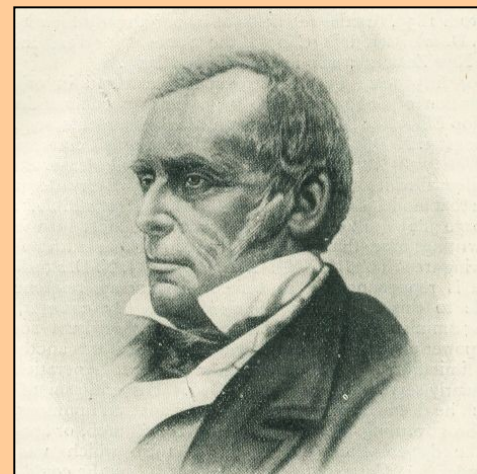
John Nelson Darby

(1800–1882)

bratrské hnutí
dispensacionalismus
vytržení, přenesení

1868

„niagarské konference“

historie evangelikalismu

od 30. let 19. století

hnutí svatosti

misijní a sociální kampaně
ve Spojených státech i ve Velké Británii

Phoebe Palmerová (1807–1874)

nedělní školy, 1824

hnutí střídmosti, 1826

YMCA, 1844, YWCA, 1855

společenské angažmá

William Wilberforce (1759–1833)

historie evangelikalismu

od 30. let 19. století

hnutí svatosti

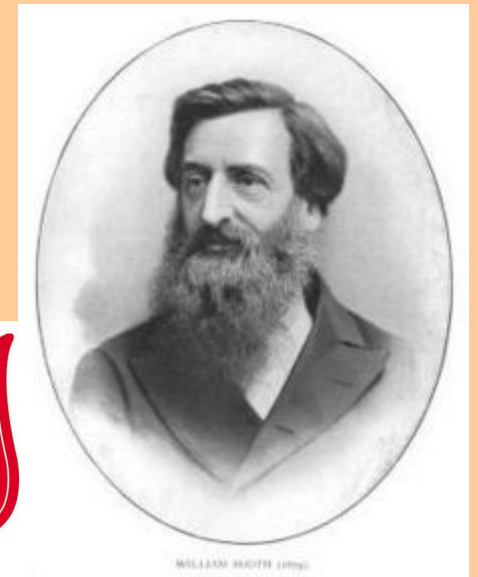
misijní a sociální kampaně

ve Velké Británii

1865 **Armáda spásy**

Wiliam Booth

(1829–1912)

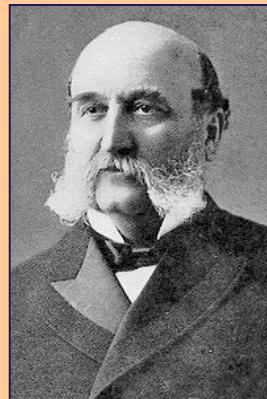
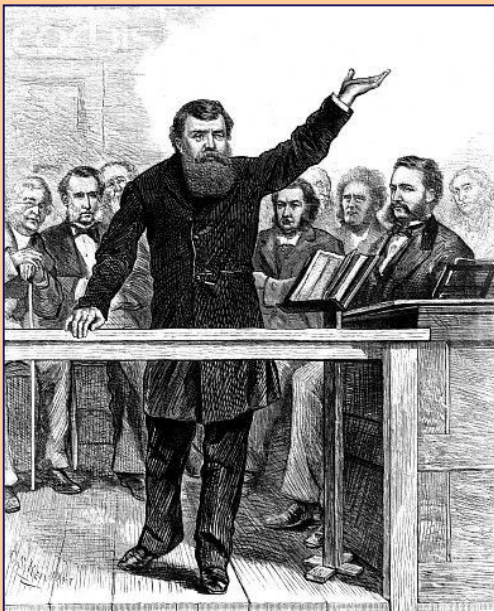
historie evangelikalismu

nová evangelizace po občanské válce ve Spojených státech

dramaturgie
písně, svědectví konvertitů apod.

Dwight L. Moody (1837–1899)

Ira D. Sankey (1840–1908)

historie evangelikalismu

na začátku 20. století

pentekostalismus (letniční hnutí)

dvě náboženské zkušenosti

obrácení (podobně jako u ostatních evangelikálů)
křest Duchem (potvrzen glosolálií)

dary Ducha (charismata)

proroctví

uzdravování

glosolálie

výklad jazyků

zázraky, mocné činy

historie evangelikalismu

pentekostalismus (letniční hnutí)

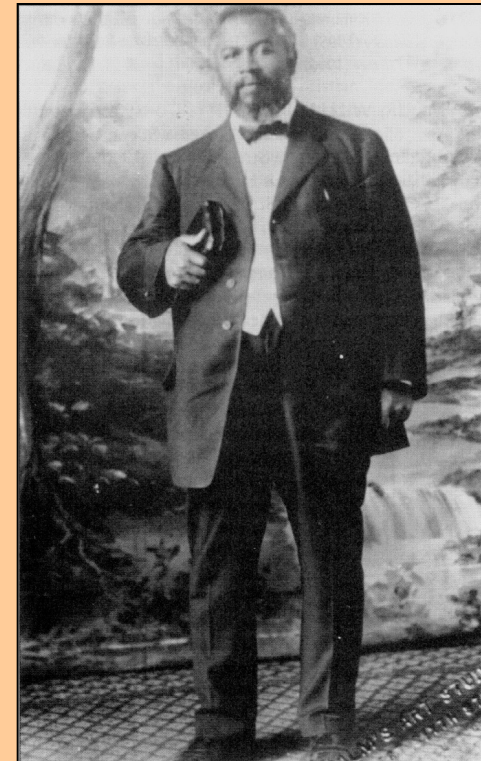
Charles F. Parham (1873–1929)

1901 „Bethel College“, Topeka, Kansas

William J. Seymour

(1870–1922)

1906 Los Angeles,
Azusa Street

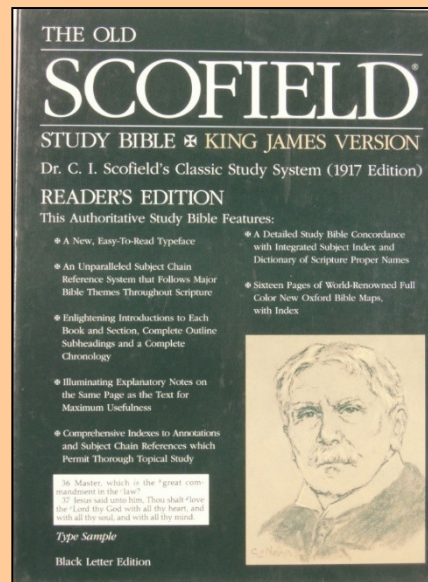
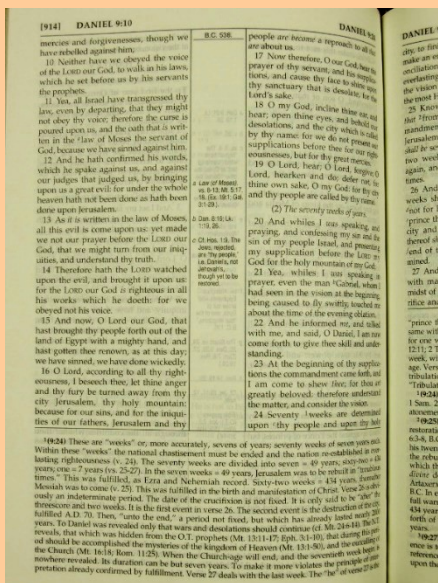
historie evangelikalismu

ve Spojených státech fundamentalismus

na základech Darbyho,
dispensacionalismu a niagarských konferencí

Cyrus Ingerson Scofield (1843–1921)

Scofieldova Bible s poznámkami, 1909

historie evangelikalismu

ve Spojených státech
fundamentalismus

na základech Darbyho,
dispensacionalismu a niagarských konferencí

„The Fundamentals. A Testimony to the Truth“ (1909–1915)

historie evangelikalismu

ve Spojených státech
fundamentalismus

zápas

s teologickým liberalismem a kritikou Bible
s Darwinovou teorií evoluce
s liberalizací genderových rolí

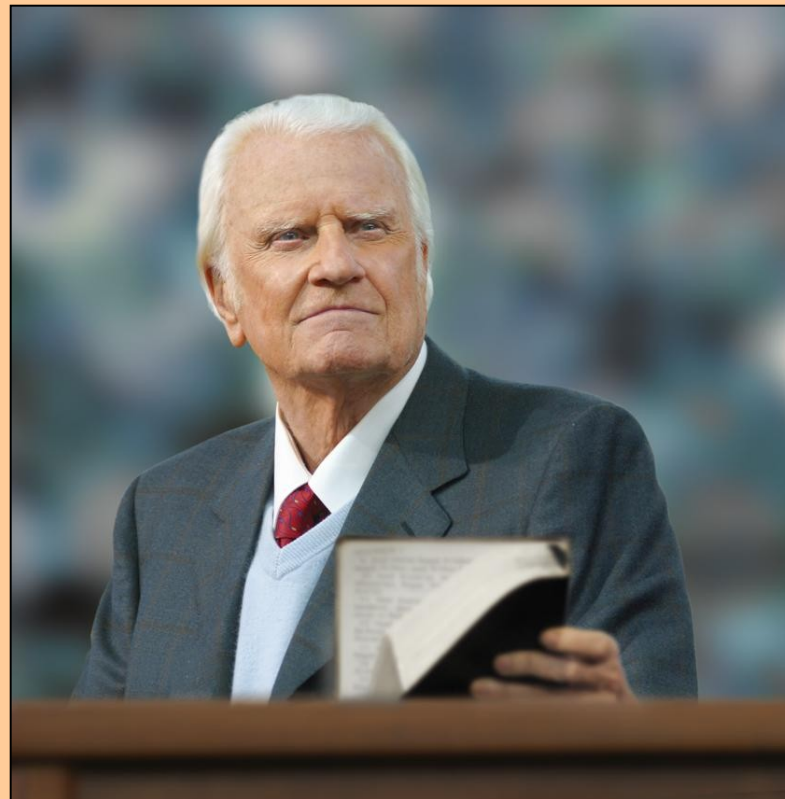
důraz

na neomylnost Bible
na konverzi
na premilenialismus

historie evangelikalismu

„nový evangelikalismus“
od 40. let 20. století

Billy Graham (1918–2018)

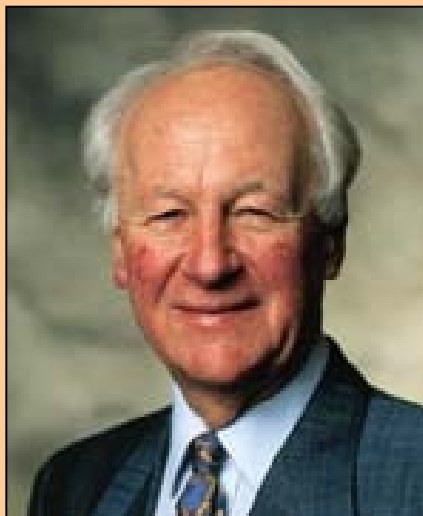
historie evangelikalismu

„nový evangelikalismus“

od 40. let 20. století

nefundamentalistický evangelikalismus v Evropě
Německo, Velká Británie

John Stott (1921–2011)

1750

evangelikalismus

1830

evangelikalismus

hnutí svatosti

1900

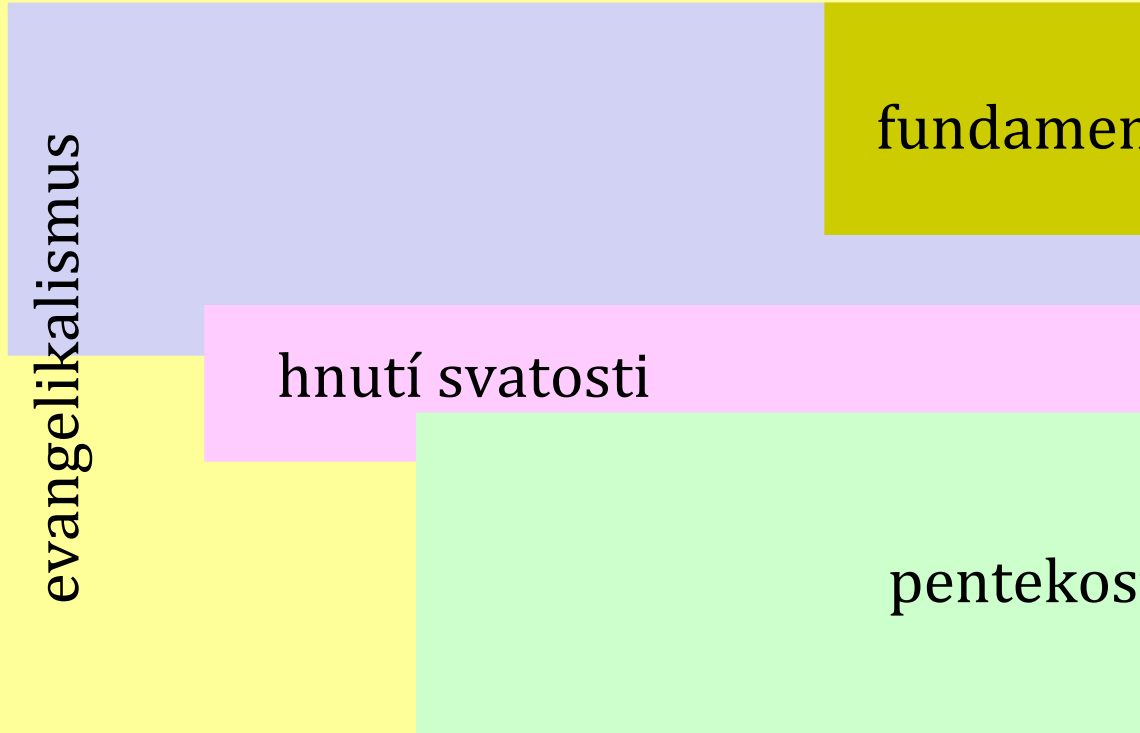
evangelikalismus

hnutí svatosti

pentekostalismus

1920

evangelikalismus

hnutí svatosti

fundamentalismus

pentekostalismus

A horizontal blue arrow points to the right, indicating a timeline. The year '1940' is written in blue above the arrow. Below the arrow, four colored rectangular blocks represent different evangelical movements, each with its name written vertically on the left and horizontally inside the block. The blocks are: a light purple block for 'evangelikalismus', a pink block for 'hnutí svatosti', a light green block for 'pentekostalismus', and a blue block for 'nový evangelikalismus'. A dark olive green block for 'konzervativní evangelikalismus' is positioned at the top right, overlapping the purple and pink blocks.

1940

evangelikalismus

hnutí svatosti

pentekostalismus

konzervativní
evangelikalismus

nový
evangelikalismus

1940

evangelikalismus

hnutí svatosti

konzervativní
evangelikalismus

nový
evangelikalismus

pentekostalismus

1

2

3

evangelikalismus

konzervativní
evangelikalismus

Křesťanské sbory
Církev adventistů sedmého dne
N. s. svědkové Jehovovi

nový evangelikalismus

Bratrská jednota baptistů
Církev bratrská
Evangelická církev metodistická

hnutí svatosti

Armáda spásy

klasický pentekostalismus

Apoštolská církev

historie evangelikalismu

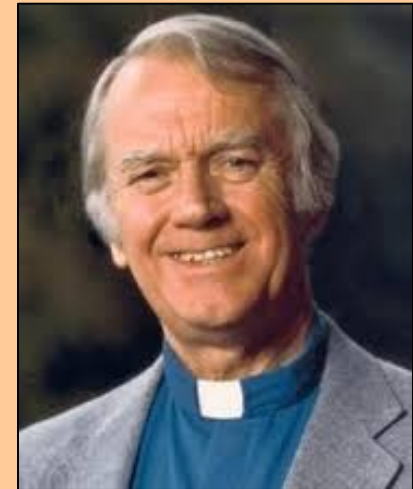
charismatické hnutí

projevy pentekostalismu v tradičních církvích

od 50. let 20. st.

1960 **Dennis Bennett** (1917–1991)

1967 katolická charismatická obnova

historie evangelikalismu

ve Spojených státech

druhá vlna **fundamentalismu** – konzervativní evangelikalismus

(od 70. let 20. st.)

dobrá mediální politika, školství, politická aktivita
kreacionismus, literalismus, dispensacionalismus

Jerry Falwell (1933–2007), Moral Majority

Pat Robertson (*1930)

historie evangelikalismu

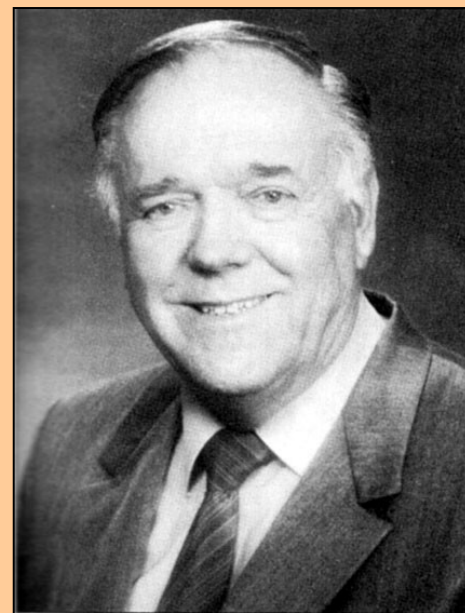
od 80. let 20. století
v tradici pentekostalismu

neocharismatické hnutí

tři větve

hnutí víry

teologie prosperity
moc víry, víra tvoří realitu
pozitivní vyznání
autorita nad d'áblem a démony

historie evangelikalismu

od 80. let 20. století
v tradici pentekostalismu

neocharismatické hnutí

tři větve

evangelizace boží mocí

zvěstování evangelia

s uzdravováním, vymítáním démonů, prorokováním

historie evangelikalismu

od 80. let 20. století
v tradici pentekostalismu

neocharismatické hnutí

tři větve

nová apoštolská reformace

autorita apoštolů

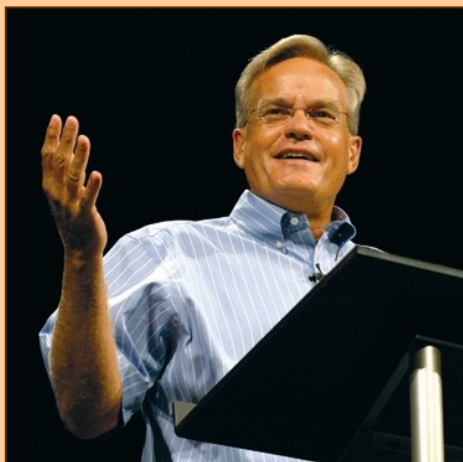
„nedenominační“ či „postdenominační“ sbory

historie evangelikalismu

od 70. let 20. století a především ve 21. století

sjednocující tendence pro přizpůsobení se postmoderní kultuře

hledačské sbory
objevující se sbory
a další

Bill Hybels (*1951)
Willow Creek

1940

evangelikalismus

konzervativní
evangelikalismus

1

nový
evangelikalismus

2

hnutí svatosti

pentekostalismus

3

A horizontal timeline arrow pointing to the right, with the year '1960' written above it. Below the arrow, several colored rectangular blocks represent different Christian movements, arranged in a descending staircase pattern from top-left to bottom-right. The blocks are: a purple block for 'evangelikalismus', a pink block for 'hnutí svatosti', a light green block for 'pentekostalismus', and a cyan block for 'charismatické hnutí'. To the right of the cyan block, a yellow block contains the text 'konzervativní evangelikalismus' and 'nový evangelikalismus' stacked vertically.

1960

evangelikalismus

hnutí svatosti

pentekostalismus

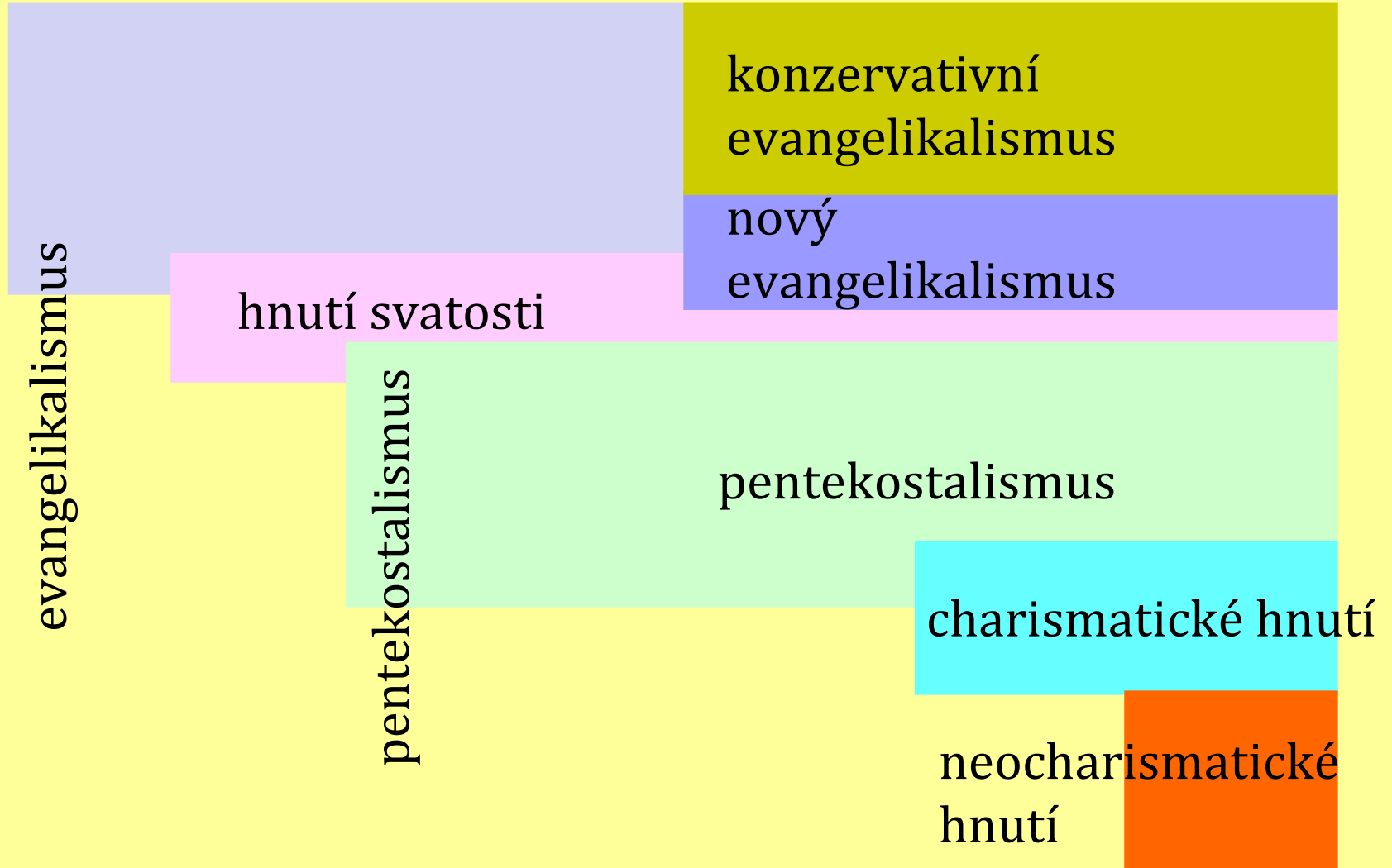
pentekostalismus

charismatické hnutí

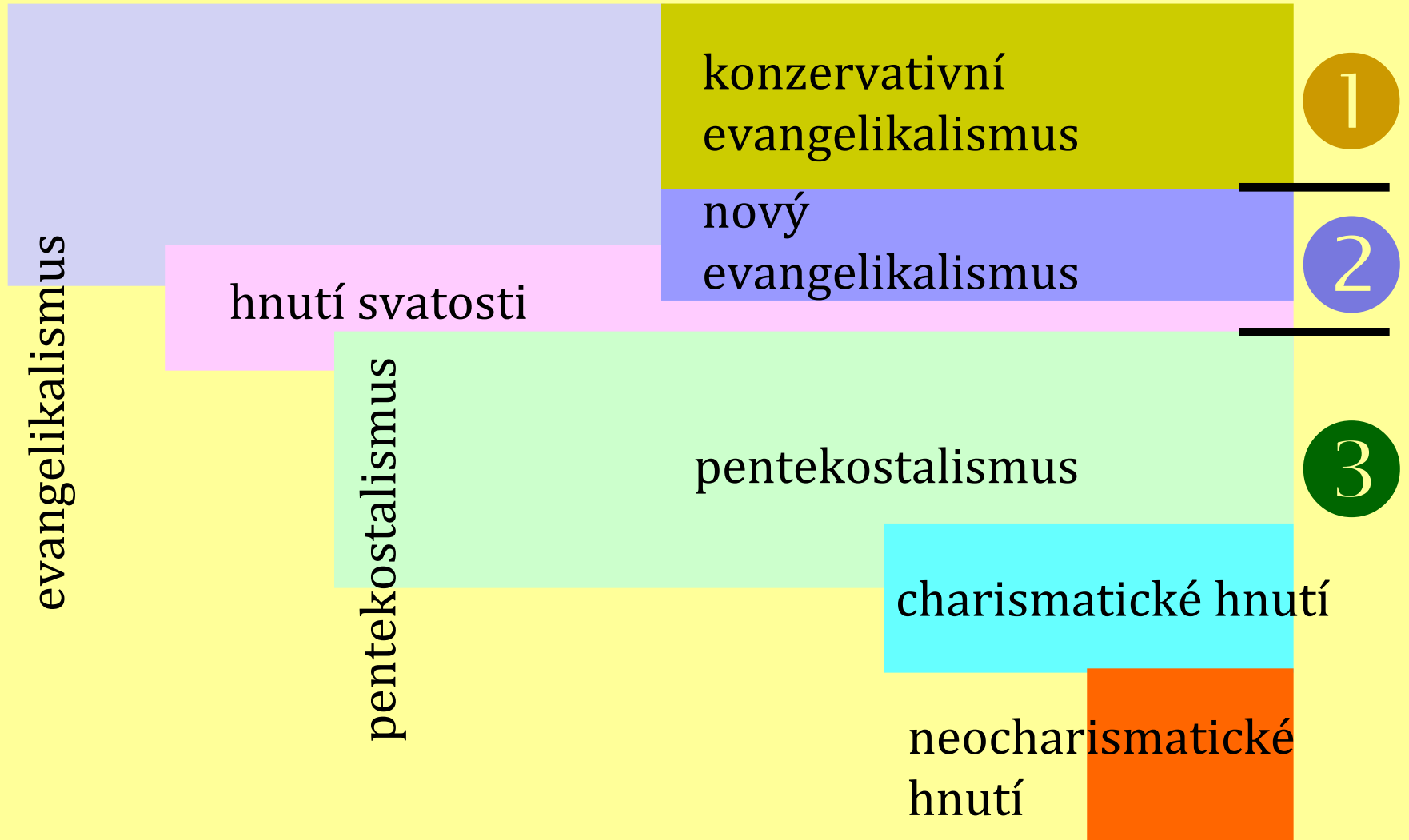
konzervativní
evangelikalismus

nový
evangelikalismus

1980

1980

evangelikalismus

konzervativní
evangelikalismus

nový evangelikalismus

hnutí svatosti

klasický pentekostalismus

charismatické hnutí

neocharismatické hnutí

evangelikalismus

konzervativní
evangelikalismus

Křesťanské sbory
Církev adventistů sedmého dne
N. s. svědkové Jehovovi

nový evangelikalismus

Bratrská jednota baptistů
Církev bratrská
Evangelická církev metodistická

hnutí svatosti

Armáda spásy

klasický pentekostalismus

Apoštolská církev

charismatické hnutí

Církev Křesťanská
společenství

neocharismatické hnutí

Jednota bratrská
6 nových církví